

Schadefonds Geweldsmisdrijven als vangnet voor slachtoffers

In de letselschaderegeling gaat het veelal om slachtoffers van verkeersongevallen of bedrijfsongevallen waarbij de veroorzaker of diens verzekeraar verhaal biedt. Verhaal van schade is vaak niet mogelijk indien het gaat om een slachtoffer van een geweldsmisdrijf. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven is opgericht om deze slachtoffers een financiële vergoeding te geven. Het betreft hier niet een volledige schadevergoeding, maar een tegemoetkoming. Van de 5000 aanvragen die het Schadefonds gemiddeld per jaar binnenkrijgt, wordt ongeveer de helft gehonoreerd. Een deel van de aanvragen valt af omdat deze niet voldoen aan de strikte criteria van het Schadefonds. Aan welke criteria moet worden voldaan, wat er precies wordt vergoed en hoe de hoogte van de uitkering wordt vastgesteld, vertelt de heer Gert van Essen, directeur-secretaris van het Schadefonds Geweldsmisdrijven.

Slachtoffer zijn van een geweldsmisdrijf is een ingrijpende ervaring. Emotioneel maar ook praktisch gezien kunnen slachtoffers naderhand met problemen blijven zitten. "In 1976 is het Schadefonds Geweldsmisdrijven opgericht omdat de overheid een gebaar wilde maken naar de slachtoffers van geweldsmisdrijven. Het Schadefonds liep daarmee in de voorhoede, want in de jaren daarna is er veel meer aandacht en zorg gekomen voor deze slachtoffers. Denk bijvoorbeeld alleen al aan de oprichting van de bureaus slachtofferhulp in Nederland of het feit dat slachtoffers zich nu in een strafproces mogen voegen," vertelt Van Essen.

Gemiddeld wordt zeseneenhalf miljoen euro per jaar uitgekeerd.

Van Essen is sinds een jaar directeur van het Schadefonds en tevens secretaris van de commissie die de uiteindelijke beslissing tot uitkering neemt. Het geld voor de uitkeringen, gemiddeld zeseneenhalf miljoen euro per jaar, komt van het Ministerie van Justitie. Van Essen: "Beheersmatig behoort het Schadefonds ook bij het Ministerie van Justitie. Dat wil zeggen dat de vijftig medewerkers van het bureau in dienst zijn bij het Ministerie. De Commissie is echter een onafhankelijk orgaan. Het bureau bereidt de aanvragen voor en ondersteunt daarmee de Commissie." De voltallige Commissie, ook wel de meervoudige kamer genoemd, bestaat uit vijf leden: drie juristen, een psycholoog en iemand die gespecialiseerd is in sociale verzekeringen. Omdat er echter over veel aanvragen een beslissing

moet worden genomen, behandelt de meervoudige kamer alleen de meer complexe zaken. Het grootste deel van de beslissingen, ongeveer 80%, wordt genomen door de enkelvoudige kamer die bestaat uit één vast commissielid. In de nabije toekomst gaat dit echter veranderen. De enkelvoudige kamer wordt opgeheven en de Commissie verstrekt aan het bureau het mandaat om te kunnen beslissen. Dat betekent dat senior juristen die nu de aanvragen alleen voorbereiden, dan ook de uiteindelijke beslissing gaan nemen over deze verzoeken.

Van Essen: "Als men nu bezwaar wil maken tegen een beslissing van de Commissie moet men naar het Gerechtshof in Den Haag. In de nieuwe situatie komt men eerst bij de Commissie terecht. Nieuw is dat de Commissie dan het slachtoffer, indien deze dat wenst, ook kan horen. Pas in tweede instantie kan men dan een bezwaarschrift indienen bij het Gerechtshof in Den Haag."

Strikte criteria

De kring van slachtoffers waar het Schadefonds Geweldsmisdrijven zich op richt, is beperkt. Een slachtoffer komt namelijk alleen voor een uitkering in aanmerking als er sprake is van een geweldsmisdrijf dat opzettelijk is gepleegd in Nederland. Het slachtoffer mag daarbij niet medeschuldig zijn en moet ernstig lichamelijk en/of geestelijk letsel hebben opgelopen. Bovendien moet de schade niet op een andere wijze kunnen worden vergoed.

Alleen uitkering als er sprake is van opzet

De heer G. van Essen

Overigens kunnen ook nabestaanden van slachtoffers in sommige gevallen aanspraak maken op een uitkering van het Schadefonds.

Het vaststellen van het al dan niet medeschuldig zijn van het slachtoffer is soms lastig. "Het wordt vastgesteld aan de hand van het proces verbaal van de politie, een veroordelingsvonnis van de dader of andere gerechtelijke stukken als die er zijn. Zijn die er niet, dan wordt ingeschat of het om een betrouwbare aangifte gaat. En soms kan ook de aard van het letsel aanmerkelijk maken dat er een geweldsmisdrijf in het spel is. Blijft het allemaal vaag en komt niet voldoende vast te staan dat het om een geweldsmisdrijf gaat, dan wordt de aanvraag afgewezen," licht Van Essen toe.

Om te kunnen bepalen wat 'ernstig' letsel is, is er een lijst met zeven letselcategorieën gemaakt. Bovendien is in de loop der jaren jurisprudentie ontstaan door uitspraken van de Commissie. Van Essen: "Wat 'ernstig' letsel is, is ook naar tijd en plaats bepaald. Sommige delicten worden nu anders gewaardeerd dan vroeger. Zo is men bijvoorbeeld onder invloed van de maatschappelijke opvattingen anders naar zedendelicten gaan kijken. De uit-

keringen voor zedendelicten zijn daarom tegenwoordig ook veel hoger."

De hoogte van de uitkering

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven maakt onderscheid tussen materiële en immateriële schade. Het maximum bedrag dat door het Schadefonds voor materiële schade uitgekeerd kan worden, is 22.700 euro. Dit bedrag wordt zelden helemaal uitgekeerd omdat verzekeringen materiële kosten vaak vergoeden. Alleen als bijvoorbeeld het slachtoffer langdurig arbeidsongeschikt is en geen andere partij aangesproken kan worden voor een vergoeding, kan het zijn dat het maximum bedrag uitgekeerd wordt.

Ook de immateriële schade (smarten-geld) is aan een wettelijk maximum gebonden. Door het Schadefonds wordt voor immateriële schade een maximum bedrag van 9.100 euro uitgekeerd. Van Essen: "Om te kunnen bepalen hoe ernstig het letsel is en hoe hoog de uitkering moet zijn, is dus een lijst met zeven categorieën opgesteld voor fysiek en geestelijk letsel. Bij het allerergste letsel kan men dus het maximum bedrag uitgekeerd krijgen. Hieruit blijkt wel dat het alleen een gebaar is dat gemaakt wordt."

Maximale uitkering voor materiële schade is € 22.700 en voor immateriële schade € 9.100

Het Schadefonds vergoedt niet alles. Binnen het civiele recht wordt vaak veel meer toegewezen, alleen bij de dader is meestal niets te halen."

Indienen van een verzoek

Aanvragen voor een financiële vergoeding van het Schadefonds Geweldsmisdrijven komen onder andere binnen via het bureau slachtofferhulp, de politie, eerstehulpverleners, de website van het Schadefonds en via de advoca-

tuur. Om in aanmerking te kunnen komen voor een uitkering moet het verzoek binnen drie jaar na de dag waarop het geweldsmisdrijf heeft plaatsgevonden, zijn ingediend. "Maar," stelt Van Essen, "als een slachtoffer zich door omstandigheden niet aan deze termijn heeft kunnen houden, bijvoorbeeld omdat hij of zij niet wist dat het Schadefonds bestond, wordt het verzoek nog wel eens ontvankelijk verklaard. Voor slachtoffers die een advocaat in de arm hebben genomen, gaat dat echter niet op."

Binnen drie jaar uitkering aanvragen

Van advocaten mag je verwachten dat ze weten dat het Schadefonds bestaat. Het slachtoffer kan dan natuurlijk nog wel zijn advocaat aansprakelijk stellen voor het feit dat hij zijn uitkering van het Schadefonds Geweldsmisdrijven misgelopen is. De kosten voor rechtsbijstand, voor zover die te maken hebben met de aanvraagprocedure bij het fonds, worden trouwens ook vergoed."

De doorlooptijd

Tussen aanvraag en uitkering zit gemiddeld 12 maanden. Dat komt vooral doordat het Schadefonds afhankelijk is van informatie van derden. Van Essen: "We blijven wachten tot de informatie er is, maar daar gaat wel verandering in komen. De Algemene Wet Bestuursrecht stelt een aantal eisen waar ook wij aan moeten gaan voldoen. Ten eerste is dat de termijn waarin een aanvraag afgehandeld moet worden. In de wet staat daar acht, daadwerkelijk aan de zaak gewerkte, weken voor. Dat is de behandelingsduur. In de praktijk zal de totale doorlooptijd echter langer zijn, vanwege de wachttijden die samenhangen met het opvragen van informatie. Daarnaast zal van het slach-

Tussen aanvraag en uitkering zit gemiddeld 12 maanden

offer een actievere rol gevraagd worden in het aanleveren van informatie zoals inkomensgegevens. Bovendien moeten we kritisch kijken naar welke informatie we echt nodig hebben en aan alle stappen een vervolgtactie en een streeftermijn verbinden. Zowel het slachtoffer als het Schadefonds hebben daar tenslotte belang bij."

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

Schadefonds Geweldsmisdrijven
Postbus 1947, 2280 DX Rijswijk
Tel: (070) 414 2000,
fax: (070) 414 2001
www.schadefonds.nl

